6

DE VROUW

IN DE NIEUWE MAATSCHAPPIJ

DOOR
Dr. C. B. HYLKEMA

NENASU - UTRECHT

DE VROUW

IN DE NIEUWE MAATSCHAPPIJ

DOOR

Dr. C. B. HYLKEMA

4e DRUK

NEDERLANDSCHE NATIONAAL SOCIALISTISCHE UITGEVERIJ

N.E.N.A.S.U. - UTRECHT
DIRECTEUR: R. VAN HOUTEN

DE VROUW
IN DE NIEUWE MAATSCHAPPIJ

Het is niet de vraag hoe deze en gene nationaal-socialist persóónlijk denkt over het vrouwenprobleem, maar tot welke consequenties de grondgedachte van het nationaal-socialisme leidt. Wij stellen dus voorop:

1°. Het nationaal-socialisme staat op den grondslag eener geestelijke, godsdienstige, Christelijke wereldbeschouwing.

2°. Het nationaal-socialisme erkent eeuwige Scheppingsordeningen en onder deze de geleding der menschheid in verschillende volkeren, de geleding van elk volk in verschillende onafscheidelijk verbonden (klassen) en tot harmonisch samenwerken geroepen corporatiën; het ziet liefde voor volk en volksgenoot als door God gewild, verkondigt nationalisme en socialisme als onafscheidelijke in het Christendom gewortelde krachten.

Deze beide grondkenmerken bepalen de richting onzer denkbeelden over de beteekenis van de vrouw en over haar positie in de nieuwe maatschappij. Achtereenvolgens spreken wij over *de vrouw in het algemeen* over *de vrouw in het gezin*, over *de ongehuwde vrouw*.

1. Betreffend de vrouw in het algemeen onderstrepen wij wat Bijbel en Christendom in de bekende klassieke woorden daaromtrent voor de eeuwen hebben vastgelegd.

„En God schiep den mensch naar zijn beeld, naar het beeld Gods schiep Hij hem; man en vrouw schiep Hij ze". (*Genesis* 2:27).

In dit woord ligt een drievoudige waarheid: *dat de mensch een zedelijk-geestelijk wezen is, gebonden aan eeuwige heilige wetten; dat man en vrouw tezamen behooren als elkander aanvullende leelen; ten derde dat man en vrouw ongelijke grootheden zijn.*

Het nationaal-socialisme vereenigt zich in geen enkel opzicht met de drie tooverwoorden van de Fransche revolutie: *„Vrijheid, Gelijkheid, Broederschap.* Zonder God is *broederschap* een illusie en wordt *vrijheid* ongebondenheid. Maar op èlke wijze is *gelijkheid* een phantasie. Er bestaat in de gansche schepping geen gelijkheid. Typisch voor alle werk Gods is juist de *verscheidenheid.* Ook man en vrouw verschillen in den grond, niet alleen lichamelijk, ook naar ziel en geest.

Dit beteekent niet, dat de vrouw minder te achten is! In vele opzichten is zij méér. Haar intuïtie is scherper, haar gemoedsleven in den regel fijner besnaard, haar religieuze zin gevoeliger. Het is ook de vraag wie moediger is, de man of de vrouw. De meening dat de vrouw minder verstand heeft, berust waarschijnlijk ook minder op het mannenverstand dan op den mannen-eigenwaan. Zeker is het, dat de geschiedenis vol is van groote leidende figuren in de gestalte van een vrouw. Duizend jaar vóór onze jaartelling, toen Israël in diepste oorlogsellende vernederd lag, was Debora niet alleen de Zie-

neres, zij riep de beangste grooten ook tot den opstand, ja trok in het voorste gelid mee op (*Richteren IV*).

Maar is daarom de vrouw aan den man gelijk, moet zij rooken en fluiten als een man, burgemeester en gezant willen zijn net als een man, moet zij in mannenkleeren in de zware industrie te werk gesteld worden, als politieagent in vetleeren laarzen rondstappen?

Wij meenen dat nog altijd de vrouw haar eigen wezen heeft en dat er tal van beroepen zijn, die bij dat wezen niet passen. Maar wij zijn ook van oordeel, dat er een zee van werk is in de wereld, dat roept juist om de vrouw, vanwege het enthousiasme, den ijver, de punctualiteit, de zorgvuldigheid en de nauwgezetheid, waarin zij zich zoo vaak de meerdere van den man toont.

In onze beweging weten wij daarvan mee te spreken. Elke kerk, elke onderneming ten algemeenen nutte weet ervan. Hoe vaak was één ijveraarster meer dan honderd lauwe mannen.

Ons ligt de gedachte wel heel ver, de vrouw te willen verlagen tot aanhangsel van den man, tot de nederige bedienster, de eerbiedige vereerster, de volgzame slavin. Wat wij toch óók niet bizonder op prijs stellen — dat de vrouw haar hooge roeping vergeet voor toiletzorgjes, geverfde nagels en modepopperij. Weliswaar nemen wij ons in acht voor wat dr. Göbbels geestig „moraline" (vitterij) noemde; wij maken ons niet ongelukkig over sigaret of „permanent". Maar wij zien graag een v r o u w, geen vogelverschrikster, een v r o u w, d.i. een wezen met verstand en hart.

Ja, ook met verstand, vooral verstand, en dat liefst eenigszins ontwikkeld. Daarom zijn wij ook krachtige voorstanders van openstelling van geschikt onderwijs voor de meisjes. Wij willen niet terug naar den tijd, toen de dochters stelselmatig „dom" gehouden werden. Dat maakte misschien, dat zij meer opzag tegen den

man. Maar maakte het haar tot betere levensgezellin? Alleen een dwaas, die ondanks zijn domheid wil schitteren, verkiest in de vrouw onwetendheid boven klare kennis. Hoe beter ons vrouwelijk volksdeel verstandelijk onderlegd is, hoe krachtiger zij, hetzij in of buiten het huwelijk, zal kunnen medearbeiden tot het zedelijk en stoffelijk welzijn van de natie. Tot de grootste hindernissen voor onze nieuwe beweging behooren domheid en onwetendheid. En daarom achten wij het dwaasheid, te zeggen dat lezen, studeeren, zich verdiepen in de groote vragen van den dag onvrouwelijk zijn. Integendeel, in het belang der geheele natie eischen wij als nationaal-socialisten een zoo volledig mogelijke ontplooiïng van alle Godsgave, van het intellect ook der vrouw!

Verstand, kennis, ontwikkeling, kan men overal gebruiken, in elken stand, in elken levenskring, ook in het huisgezin als vrouw en moeder.

En zoo komen wij dan tot:

2. De vrouw in het gezin.

Ook huwelijk en gezin beschouwen wij als heilige eeuwige ordeningen. Noch het een noch het ander kan men afschaffen of vernielen zonder zich te vergrijpen aan Hooger Wil en Wijsheid. De Schepper heeft niet alleen gewild, dat de mensch in twee ongelijke grootheden zou zijn, man en vrouw, Hij heeft het ook zóó besteld dat die twee in een innigst verbond zouden treden, „één vleesch" zouden zijn, „een hulpe" tegenover elkaar (*Efeziërs* 5:13, *Mattheus* 19: 6, *Genesis* 2: 18). Zooals de menschheid een geleding is van verschillende volkeren, is elk volk samengesteld uit verschillende huisgezinnen. Het huisgezin is de kiemcel der natie. Wie

het huisgezin aantast, randt het volk aan. Wie het huisgezin bouwt, bouwt het volk.

Daaruit volgt, dat man en vrouw in het gezin een innig verbonden twee-eenheid behooren te zijn. Zal in den regel de man de leiding hebben naar buiten, naar binnen hangt het wel en wee meest aan de vrouw. In sommige opzichten zal hij, in andere zij de leiding hebben. De leiding, geen dictatoriale heerschappij, geen tyrannie. Leiderschap en dictatorschap zijn vuur en water. Leiderschap veronderstelt samen overleggen, over en weer raden en beraden, harmonisch samenwerken.

Daaruit volgt, dat maar niet ieder met ieder kan trouwen. Men moet bij elkaar passen en dus vooraf wèl weten wat men doet. Het is tenslotte een band voor het leven. Eéndags-huwelijken, kameraadschaps- en proefhuwelijken, zooals „de moderne geest" die aanprijst, zijn niet in den geest van het nationaal-socialisme. Echtscheiding op echtscheiding evenmin, al kunnen tragische uitzonderingen zich voordoen.

De eerste taak van de gehuwde vrouw is dus haar huis. Als zij dat stoffelijk èn geestelijk wèl verzorgt, heeft men niets meer van haar te vorderen. Nu zijn er helaas vele tijdgenooten, die op de huiselijke taak neerzien. Zij noemen de vrouw die in haar huis opgaat een huissloof, spreken smalend van kousenstoppen en aardappelschillen; alsof een goedgeschilde aardappel niet het teeken kan zijn van zorgvuldige netheid en zorgende liefde, en alsof kousen met gaten niet de aanklacht kunnen zijn van schandelijk vergeten van de eerste huisvrouwelijke plicht. Zal een modern vrouwtje zich dan kunnen vrijpleiten met te zeggen dat zij noodig weer eens naar de bioscoop

moest of naar de bridgeclub of naar het zeestrand?

Het gaat inderdaad ook om ernstiger dingen dan kousegaten: de opvoeding! Uithuizigheid is niet alleen het verdriet der kinderen, ook de verwaarloozing van de kinderen. En hoeveel onheil kan dááruit geboren worden! De band der liefde verzwakt, het goede voorgegeven, zij, die een model moest zijn van trouw en toewijding, leeft de kleine lustjes van haar wuften geest uit. Zal zij zich onschuldig kunnen voelen, als later de kinderen ook hun plicht verzaken, menschen zijn zonder geestelijken of maatschappelijken zin, koude egoïsten en gelijkvloersche cynici? En als dan, nog wat later, dat alles zich wreekt (want „alle schuld wordt op aarde gewroken"), als de jonge huisgezinnen uit elkaar springen en de levens mislukken, zal haar uithuizigheid daar dan vreemd aan geacht kunnen worden? Want het is niet alleen dat zij nooit huis was — het is het gebrek aan diepen, ernstigen, geestelijken zin, waarvan haar uithuizigheid een symptoom uitmaakte.

Een vrouw en moeder behoort thuis te zijn!

Of zij dan altijd thuis moet zitten? Zij màg het zelfs niet. Niet alleen dat zij zelve, om frisch te blijven, verstrooiïng noodig heeft — ook heeft de buitenwereld recht op haar belangstelling. Zij moèt er bij tijd en wijle uit Dat komt tenslotte ook aan haar huis ten goede. Wij maken onderscheid tusschen uithuizigheid en zijn tijd en wereld meeleven. Zoo verderfelijk als het een, zoo noodig is het ander.

In onze N.S. kringen heeft meer dan één vrouw in woord en geschrift uit naam onzer beweging gestreden tegen zooveel verderf, ontaarding, plichtverzaking, verkeerd begrip als onze „moderne" huisgezinnen te zien geven, tot schade voor de kinderen niet alleen, tot ondergraving ook van heel het gezonde volksleven.

Daarmee gaven de spreeksters tevens het bewijs dat het onze bedoeling allerminst is, om de gehuwde vrouw in haar huis als in een kooi op te sluiten. Integendeel — wij wenschen dat ook de huismoeder het geestelijk en maatschappelijk leven van haar tijd zal meeleven. Immers, wij achten niet de stof maar den Geest den grondslag der dingen. Welnu, ook in het drukste gezin moge de vrouw het zich tot een plicht rekenen om in kerk of vereeniging als hoorderes of als leidster en spreekster de groote vraagstukken van den dag, zooveel haar tijd toelaat, mee te leven, mee te bepeinzen, mee te helpen oplossen (maar het gezin ga voor!).

Maar nu zijn er menschen (de democratische partijbestuurders voorop), die voor de gehuwde vrouw ook overheidsambten opeischen. Daar zal men ons niet toe krijgen. Dat z ij het eischen is begrijpelijk. In een onzer groote steden is een secretaris der stad, wiens vrouw inspectrice van het een of ander is — elk op een salaris van ettelijke duizenden guldens. Een schoolhoofd is met een leerares getrouwd, elk van beiden met een salaris, waarnaar werklooze collega's hunkerend uitzien. Zal een werkgever in het particuliere bedrijf een huisvrouw aanstellen als typiste of als chef de bureau? Men zou denken, dat het hem in het hoofd geslagen was. Maar de overheid is er goed genoeg voor. Die moet het voorbeeld geven, weet ge, van hoe het eigenlijk hóórt! Te weten: een parlementarische overheid, een vrijzinnig-liberaal-democratische overheid, een overheid die steunt op stembus en partijstelsel in plaats van op volkswensch en volksbelang. Een nationaal-socialistische overheid zal er niet aan denken. Zij is van oordeel, dat de vrouw in haar huis een volle taak heeft, en dat, als zij tijd over heeft, een zee van maatschappelijk werk wacht op menschen die uit liefde voor

de gemeene zaak hun vrijen tijd in dienst stellen van de volksgemeenschap. Werpt men ons tegen: „ja, maar dat wordt niet betaald?" Wij antwoorden: „het wordt het best van alles betaald, want het is arbeid in dienst der liefde voor volk en volksgenoot, en die arbeid heeft zijn loon in zich zelf"

3. Maar niet alle vrouwen zijn getrouwd. Het groote probleem van onzen tijd op dit gebied is dat van de ongehuwde vrouw! Zoekend naar de oplossing van dit probleem zal het nationaal-socialisme nooit uit het oog verliezen de hoogheid en zelfstandigheid, welke Christendom en Christelijke beschaving aan de vrouw als zoodanig, dus ook aan de ongehuwde vrouw toekennen.

Als bijna altijd richt zich onze beweging ook hier tegen twee tegengestelde fronten. In de eerste plaats kampen wij tegen hen die het huwelijk beschouwen als iets bijkomstigs, die de honderd procents vrouw terug vinden in de redenaarster op de publieke tribune of in 's lands vergaderzaal. Maar dan ook richten wij ons tegen die anderen, die doen en spreken alsof er geen ongetrouwde vrouwen bestaan, alsof er niet een heel lèger is dat vraagt om erkenning en om begrip van haar toestand. Feminisme — de vrouw gelijk aan den man — en z.g.n. nieuw-feminisme (feitelijk reactionair anti-feminisme) — de vrouw 's mans aanhangsel — hooren geen van beiden bij ons thuis.

Over het feminisme behoeft niet veel gezegd te worden. Bij zijn eerste verschijnen heeft het voortreffelijk werk gedaan, tal van verouderde bekrompen begrippen en onrechtvaardigheden opgeruimd. Nu is het

zelf verouderd en verschijnt zijn grondgedachte als een simpele dwaasheid. De werkelijkheid leert, alle verstandelijke gelijkheidsphilosophie ten spijt, dat het hart van iedere vrouw, zooals dat van elk recht man, verlangt naar de(n) ander. Ieder jong mensch hoopt nog eens te trouwen en kinderen te mogen hebben. Bij den glans dier illusie verbleekt alle ander aardsch licht. Eigen huis en haard is het mooiste en liefste ding voor een vrouw, en wanneer dat haar gegeven wordt, kan alleen geldzucht haar wijs maken, dat zij volstaan kan met daaraan haar halve kracht te geven!

Maar nu komt het nieuw-feminisme en doet alsof er speciaal voor de vrouw niets anders bestaat dan de gedachte aan trouwen. Heel de opvoeding wil het ondergeschikt maken aan die gedachte, en dat op averechtsche manier. Het jonge meisje moèt niet zooveel leeren, zegt het nieuw-feminisme, studie maakt onvrouwelijk, laat haar in de huishouding gaan, bij moeder als het kan of anders in een betrekking.

Het nieuw-feminisme zegt en herzegt: „het huwelijk en kinderen krijgen is de bestemming van de vrouw, dáár ligt haar roeping." Achterna wil het dan ook nog wel zeggen, dat niet alle meisjes trouwen, nou ja, die moeten dan maar eens kijken, als zij een studiehoofd hebben mogen die (bij hooge uitzondering) dan wel studeeren.

Zoo wordt iets dat op zich zelf goed natuurlijk is, op eenzijdige en aanstootelijke wijze als het eenige richtsnoer voorgesteld.

Vol verontwaardiging deed een studente, nationaal-socialiste, sober, ernstig, huishoudelijk, godsdienstig, verslag van een rede in genoemden trant. De spreek-

ster — zij erkende het — had allerlei goede degelijke dingen gezegd. Maar het was alles voor de getrouwde vrouw. „Als zij gelijk had dan konden wij (ongetrouwde jonge vrouwen) het best doen met in den singel te „springen. Het is ook falikant mis, als zij zegt dat de „meisjesstudenten onvrouwelijk zijn. Ik ken er zoo „veel, die tusschen haar studie door thuis allerlei huis„werk doen en zelf al haar kleeren naaien. Natuurlijk „wil ieder meisje graag trouwen. Maar moeten wij „nu weer als vroeger bij vader en moeder gaan zitten „wachten op een man, en als die niet komt en wij ons „half dood gekniesd hebben dan achterna nog gauw „gauw gaan studeeren of hoe ook, uitzien naar een „positie, waarin wij in ons eigen onderhoud kunnen „voorzien? Of moeten wij later maar huishoudster „worden bij onze schoonzusters?"

Dit protest, tal van jonge vrouwen uit het hart gegrepen, klemt temeer, omdat zoo heel vaak juist de diepere naturen haar levensgezel niet vinden. Zijn die waardeloos voor de maatschappij? Mógen wij een theorie opstellen welke vrouwen, die geen man vinden, brandmerkt als mislukkelingen met wie de maatschappij min of meer verlegen zit?

Christendom en nationaal-socialisme antwoorden: neen!

„De bestemming van de vrouw is het huwelijk" — zoo éénzijdig geformuleerd is het niet, de Christelijke gedachte, veeleer de uiting van een weinig verheven ouderwetsch utilisme. Het Christendom stelt de hoogste waarde van elken mensch, ook van de vrouw, in de geestelijke dingen. Niet het huwelijk is daar *de* roeping, maar: te leven en te werken ter verheerlijking van Gods Naam. Arbeiden aan het Koninkrijk

van gerechtigheid, vrede, liefde, medearbeiden met God — ziedaar de Christelijke roeping, van de vrouw zoo goed als van den man. En die roeping kan gevolgd worden *in* den gehuwden staat, maar toch ook, soms op bizonder uitnemende wijze, *buiten* dien staat.

Aan deze Christelijke grondgedachte sluit het nationaal-socialisme aan. Het eert het gezin en houdt het voor een heilige ordening Gods. Het is overtuigd, dat het gezinsleven de bron is van tal van zegeningen voor het geheele volk. Het prijst den man en de vrouw gelukkig, aan wie het gegeven werd onder den band eener hechte liefde een eigen huis op te bouwen. Maar: het roept gehuwd *en* ongehuwd, man en vrouw achter zijn strijdbanier, om den goeden strijd te strijden tegen stoffelijke en geestelijkennood, voor volk en land. En dan — hoe sterker elk toegerust is, ook intellectueel, hoe beter.

En dan vreest het geen oogenblik, dat het met de misschien tien procent ongehuwden verlegen zal zijn. Het wil immers een actieven staat vormen, niet een democratisch-liberalen luien staat, die Gods water over Gods akker laat loopen, zeggend: „wij hebben nu eenmaal werkloosheid, er is niet veel aan te doen, afwachten, op zien komen"-spelen, het zal wel eens weer overgaan." Neen, neen, wij willen een ijverigen staat, die al zijn best doet de zaken zoo te regelen dat het spook der werkloosheid over de grenzen, vlucht. Allen moeten werken, zoo productief mogelijk, opdat allen rijkelijk voorzien kunnen worden van wat zij

noodig hebben. Niet door lediggang zullen wij de armoede overwinnen, door àrbeid.

Maar dan is het ook duidelijk, dat wij arbeiders en arbeidsters nóódig zullen hebben, hand- èn intellectwerkers. Dáár zal emplooi zijn ook voor de ongehuwde vrouw. Laat die zich dus bereiden zoo goed zij kan, in de huishouding of voor het kantoor als zij zin heeft, aan middelbare school of universiteit, als zij daartoe in de gelegenheid is en een studiehoofd heeft. Met een kunstmatig onwetend gehouden, tot niets bekwaam en dus zich diep ongelukkig voelend vrouwenleger is geen enkele samenleving gebaat, zeker niet de nieuwe maatschappij, waarnaar wij uitzien.

4. Onze slotsom óók ten opzichte van het vrouwenvraagstuk is: niet terug, maar vooruit.

Wij grijpen, zeker, naar de oude eeuwige waarden van mensch en menschelijkheid, van liefde voor volk en land en koningin, van erkenning der heilige Godsordening in huwelijk en gezin, van eerbied voor zedewet en Christelijke religie. Maar: wij willen niet terug. Niet terug naar neepjesmuts en dienstbodenmuts, dat „wapen van onderdanigheid." Niet terug naar „uw onderdaanige huysvrouw" waarmede niemand minder dan de vrouw van Johan de Witt haar brieven onderteekende. Dan nog eerder iets verder, naar Brünhilde, Günthers strijdvaardige ega uit het *Nibelungenlied*. Of, heel ver, naar die Sunemitische uit Israëls diepe oudheid, die, toen het ging om het leven van haar kind, haar tegenstribbelenden man kort terecht zette met „het zal wèl zijn", zèlf dan wel den ezelwagen zou inspannen en den

jongen bevelen: „rijdt voort, houd niet stil vóórdat ik het je zeg; en dan straks zelfs den „man Gods" weerstaat (II *Koningen* 17—37). Wij willen kloeke verstandige, en als het noodig is zelfstandige vrouwen, Wij willen geen „moderne" vrouwen. Wij willen evenmin ouderwetsche vrouwen. Wij verlangen nationaal-socialistische vrouwen.

En daarom willen wij vooruit. Naar de vrouw die — gehuwd of ongehuwd — niet vrijer wil zijn dan de gebondenheid aan diepen zedelijken zin, aan nederig geloof, aan besef van haar hooge roeping, haar vergunt. De vrouw die door bizondere gaven van nature in menig opzicht de meerdere is van den man en die dat ook weten mag. De vrouw die, haar huis òf haar beroep volkomen dienende, toch nog aandacht over houdt voor wat er in de groote wereld rondom haar gebeurt, voor de groote ommekeer, welke onze benarde tijd bezig is te werken. De vrouw die niet opgaat in lippenstift en poederdoos en wier grootste eerzucht het niet is het coquette minnaresje te zijn, maar de vrouw, wier eenvoud het kenmerk is van waarheid en kracht en die den man die haar weet te winnen, een levensgezellin en medestrijdster is.

Is die vrouw nog ver van ons, in een onberekenbare toekomst? Zij is alreede bij ons, zij stelde zich al in onze gelederen. Maar ook buiten die gelederen zien wij haar. Hoe lang zal deze nog aarzelen om zich te scharen in onze rijen?

Vrouwen van Nederland, de N.S.B. roept u!

jongen bevelen „zijn" voort. [illegible] niet [illegible] vóórdat ik het je zeg; en wij staan zelfs dan „naar Gods' woord" staat (II [illegible] 17—37). Wij willen kloeke vertrouwen dien en die het [illegible] is [illegible] vrouwen. Wij willen geen „moderne" vrouwen. Wij willen, evenmin [illegible] vrouwen. W i j v e r l a n g e n n a a r [illegible] s o c i a l i s t i s c h e v r o u w e n.

[illegible] de vrouw — [illegible] of [illegible] — [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] der [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]